

LAMBERT VAN GELDER: JOURNALIST IN HART EN NIEREN

IN DECEMBER 2016 HEEFT LAMBERT VAN GELDER ZIJN FUNCTIE ALS EINDREDACTEUR VAN **MARIËNBURG MAGAZINE** NEERGELEGD. GEDURENDE 27 JAAR HEEFT HIJ ZICH ALS REDACTIESECRETARIS EN EINDREDACTEUR VAN **MARIËNBURG** INGEZET VOOR VERSPREIDING VAN EEN KRITISCH KATHOLIEK GELUID.

AUGUSTIJNS Lambert van Gelder (Eindhoven, 1933) ging in 1944 naar het Gymnasium Augustinianum van de paters Augustijnen in Eindhoven. Toen het gezin verhuisde naar Oss, bleef hij daar intern. Of het aan de Augustijnen lag, of aan de heilige Geest: na zijn eindexamen trad Van Gelder in bij de Augustijnen. Vanaf 1950 volgde hij het noviciaat in Witmarsum (Friesland), studeerde daarna twee jaar filosofie in Eindhoven en vier jaar theologie in Culemborg en Nijmegen. In 1957 werd hij priester gewijd. Na nog een extra pastoraal jaar kreeg hij de opdracht klassieke talen te gaan studeren. Om leerlingen Latijn en Grieks bij te gaan brengen zag hij niet zitten. Hij besteedde de eerste jaren van zijn studietijd daarom aan een enquête onder zijn medestudenten, omtrent de maatschappelijke relevantie van de klassieken. Die bleken daar soortgelijke bedenkingen bij te hebben. Na deze enquête besloot Van Gelder met zijn studie te stoppen. Zo iets overlegde je in die tijd met pater provinciaal. Dat was destijds de Augustijn Lucas Hoogveld (zijn voormalige rector van het gymnasium in Eindhoven), nota bene een classicus. Van Gelder verwachtte dus een stevig gesprek en bereidde zich daarop voor. De provinciaal aanhoorde Lambert rustig, trok nog eens aan zijn pijp, en gaf hem volledig gelijk.

KRUISPUNT Van Gelder had tijdens zijn gymnasiumtijd in het schoolblad al laten zien een goede hand van schrijven te hebben, en ging dus meewerken aan het missieblaadje van de Augustijnen. De meeste ordes hielden er in die jaren '60 een eigen blad op na. Lambert van Gelder wilde dat blad – het waren de jaren van het Vaticaans Concilie – graag een meer kritische inhoud geven.

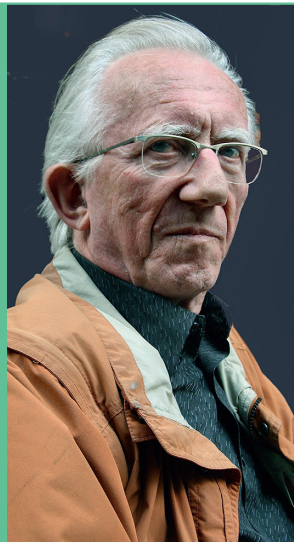
Anderhalf jaar heeft hij gepreut, gelobbyd en overlegd met acht andere ordes en congregaties, en dat resulteerde in de gezamenlijke uitgave van *Kruispunt: de christen van nu in de wereld van nu: maandblad voor het gezin*. Van Gelder werd de redactiesecretaris. De hoofdredacteurs van de diverse missieblaadjes vormden gezamenlijk de redactie en er werd een echte journalist van dagblad *De Gelderlander* bij betrokken, Jos Ahlers. *Kruispunt* verscheen van 1965 tot 2000, en de redactie is al die jaren onveranderd praktisch dezelfde gebleven.

HET VRIJE VOLK In het midden van de jaren '70 zocht het Rotterdamse socialistische dagblad *Het Vrije Volk* een nieuwe redacteur geestelijk leven. Hoofdredacteur Herman Wigbold kwam via-via terecht bij Van Gelder en vroeg hem een proefartikel te schrijven. Lambert koos als onderwerp het huwelijk van Huub Oosterhuis. Dat was in die periode alleen nog maar een gerucht, maar Lambert beschreef het als een feit. Op basis van dit proefartikel werd hij door Wigbold aangenomen. Hij bleef redacteur geestelijk leven van *Het Vrije Volk* totdat deze krant werd opgeheven in 1991.

DE BAZUIN In 1968 werd Van Gelder gevraagd door de dominicaan Nico Versluis om samen de eindredactie van *De Bazuin* op zich te nemen. *De Bazuin* was een progressief en

TEKST

TAMMO TEN BERGE

VAN MV-NU NAAR MARIËNBURG Magazine

VANAF 2008 WERD OP INSTIGATIE VAN VAN GELDER EEN PROFESSIONELE GRAFISCHE VORMGEEFSTER BETROKKEN BIJ DE UITGAVE VAN MV-NU. IN DATZELFDE JAAR BESLOOT HET BESTUUR DE NAAM MARIËNBURGVERENIGING TE ACTUALISEREN. HET WERD MARIËNBURG, VERENIGING VAN KRITISCH KATHOLIEKEN, OF KORTWEG: MARIËNBURG. TEGELIJKERTIJD WERD BESLOTEN HET MEDIUM TE ONTWIKKELEN TOT EEN TIJDSCHRIFT.

IN 2009 WERD MV-NU OMGEDOOPT TOT MARIËNBURG, TIJDSCHRIFT VOOR KRITISCH KATHOLIEKEN. HET VERSCHEEN OOK IN EEN NIEUWE LAY-OUT, EN ELKE UITGAVE GING VERGEZELD VAN EEN ZOGENOEMDE SPECIAL OVER ÉÉN ONDERWERP.

IN 2012 WERD DE NAAM: MARIËNBURG, MAGAZINE VAN EN VOOR KRITISCH KATHOLIEKEN. IN 2015 STEEG HET AANTAL NUMMERS PER JAAR VAN 4 NAAR 5 EN WERD DE GRAFISCHE VORMGEVING HELEMAAL HERZIEN.

oecumenisch weekblad voor kerk en samenleving, sinds 1912 uitgegeven door de paters dominicanen.

In 1982 had Van Gelder kennis gemaakt met het gedachtegoed van de jood Israel Shahak, een chemicus. Van Gelder beschreef de visie van Shahak dat vijandschap tegenover niet-joden wezenlijk is voor het orthodoxe jodendom. Hij vermeldde ook Shahaks conclusie: “zulk een religie verdient afgeschaft te worden.”

Deze laatste zin leidde tot een rechtszaak. De stichting Bestrijding Antisemitisme (Stiba) probeerde *De Bazuin* tot de orde te roepen via brieven aan de kardinaal en de nuntius. Toen dat niet lukte diende Stiba in 1983 een aanklacht in wegens antisemitisme tegen Van Gelder én tegen Karl Derksen, de voorzitter van de redactie. Beiden werden veroordeeld tot 750 gulden boete. In hoger beroep werden zij in 1984 echter vrijgesproken. Prominente wetenschappers als de theoloog Edward Schillebeeckx en de kerkhistoricus Jan van Laarhoven traden op als getuigen à décharge. Eén ding had de redactie van *De Bazuin* wel geleerd. Derksen was als voorzitter van die redactie door het Openbaar Ministerie in de aanklacht betrokken, omdat hij juridisch werd aangemerkt als hoofdredacteur. Na afloop van het proces werd hij officieel benoemd tot hoofdredacteur van *De Bazuin*. In 1993 nam Lambert van Gelder deze functie op zich en bleef die vervullen totdat zijn opvolger Jan van Hooydonk *De Bazuin* in oktober 2002 fuseerde met *Hervormd Nederland* tot *Volzin*.

MARIËNBURG MAGAZINE In 1989 stelt Mariënburg een redactiecommissie in voor de toenmalige *Nieuwsbrief* met Van Gelder als dragende kracht. Voor hem betekent dat de

combinatie van redactiesecretariaat en eindredactie. In 2005 staat hij vermeld als redactiesecretaris en eindredacteur van het toenmalige *MV-NU: Info -en contactblad van de Mariënburgvereniging*.

Langzaam maar zeker zette Van Gelder een proces van professionalisering in. Het was zijn bedoeling het intern gerichte medium te laten uitgroeien tot een eigenstandig tijdschrift voor kritisch katholieken. Vanaf 2005 ontwikkelde *MV-NU* zich tot *Mariënburg, magazine van en voor kritisch katholieken*.

KRITISCH KATHOLIEK GELUID IN DE TOEKOMST Voor de toekomst van het kritisch katholiek geluid, is de wezenlijke vraag volgens Van Gelder: wat houdt *kritisch* nu in?

Er zijn wel veranderingen, zoals het ontstaan van zelfstandige geloofsgemeenschappen, maar het kerkelijke verleden wordt onveranderd voortgezet in wat we geloven, wat ons als te geloven wordt voorgehouden en wat we anderen als geloof voorhouden.

De wereld verandert grondig: er zijn allerlei technische ontwikkelingen, er is de communicatie met en via internet en sociale media, er zijn grote klimaatproblemen. “Maar de kerk leeft nog in de tijd van Galileï.”

Kritische katholieken zouden het geloof zelf meer aan de orde moeten stellen. Is het juist en goed, dat in de kerkelijke sfeer oude waarheden nog verspreid worden? Moeten anderen geloven wat we zelf niet of nauwelijks geloven? Kritisch katholieken vinden wel dat Franciscus een fijne paus is, de pastoor van de wereld. Maar hij doet wat elke pastoor doet: pappen en nathouden. Als redacteur van het magazine wil Lambert van Gelder in de komende periode aan *kritisch geloven* zijn bijdrage blijven leveren. ●